

"אמר רב נחמן כגון אנא"

סנהדרין (ב"ב ע"ג - ע"ד)

תנו רבנן דיני ממונות בשלשה ואם היה מומחה לרבים דן אפילו יחידי אמר רב נחמן כגון אנא דן דיני ממונות ביחידי

ב"ב ע"ג

כגון אנא דן דיני ממונות ביחידי כו'. וודאי לא להשתבח אמרו כן, אלא לפרש פירוש הברייתא דאם היה מומחה לרבים מה נקרא מומחה, ולהכי קאמרו כגון אנא דבזה מיירי הברייתא.

סנהדרין (ב"ב ע"ג)

אמר רב נחמן אי מן חייא הוא כגון אנא

מסכת (ב"ב ע"ג)

משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא: אמר ליה רב יוסף לתנא לא תיתני ענוה דאיכא אנא אמר ליה רב נחמן לתנא לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא

אנציקלופדיה לאכמי התלמוד והגאונים

(מרכיבי מרגליות, עמ' 269)

אחרי שנעשה רב נחמן "חתנא דבי נשיאה" נתמנה לדיין, לדון בדיני ממונות, מקצוע שהתמחה בו מנעוריו. הוא הוכר לדיין מומחה על ידי הכול, עד שרב הונא ביטל את דברי עצמו מפני דברי רב נחמן בנימוק: משום שאתה קרוב לבית ראש הגולה, ששם שכיחים דינים (ב"ב סה:א). ונקבע כלל: הלכה כרב נחמן בדיני (דיני ממונות) (כתובות יג:א). אף רב נחמן הכיר בערך עצמו כדיין מומחה, עד שאמר: כל העולם לגבי דידי בענייני דין הם דרדקים (ב"ב סו:א). ועל דברי הברייתא: "ואם היה מומחה לרבים דן אפילו יחידי" אמר רב נחמן: כגון אני (סנהדרין ה:א).

ר' צדוק הכהן מאלבין (ישראל קדושין, עמ' 77)

[סה] **ורב** נחמן החזיר היראת חטא שהוא מדרגת החכמה, ועל כן אמר על עצמו סנהדרין [ה, רע"א] כגון אנא דן דיני ממונות ביחידי, שהוא מצד שלימות החכמה, כמו שאמרו בסוף בבא בתרא הרוצה שיתחכם יעסוק בדיני ממונות. וכן בבכורות [לו, רע"א] דחכם מתיר לבדו, אמר רב נחמן כגון אנא. ואע"פ דמקרא צווה יהללך זר ולא פיד, אבל הוא לא בא להלל את עצמו רק להודיע הדין גדר המומחה והחכם. ולא אמר על אחר כי לא הגיע לשלמות החכמה אלא הוא, ולא ידעו אחרים ממעלתו גם כן. רק הוא עצמו שידע מעלתו, שכבר נשתלם במדת הענוה הקודמת ובטח ליבו שמכיר ערכו באמת ולא מגסות הרוח, הודיע שפיר דין החכם והמומחה שהוא דוקא כשיהיה בתכלית השלימות כמותו. וזה על דרך שאמרו נדרים [סב, א] שרי לאודועי באתרא דלא ידעו ליה, והיינו לצורך כההוא דעבדך ירא את ה' וגו'.

הרב ראובן מרגליות (אקרי שמו וכינויים בתלמוד, עמ' 133 הערה ג')

ויעוין בסוף סוטה: משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא, אמר ליה רב יוסף לתנא לא תיתני ענוה דאיכא אנא, אמר ליה רב נחמן לתנא לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא, נקטו גם שניהם מליצה שנונה באמרם "דאיכא אנא" כאלו כל אחד על עצמו אמר כן, יהירות שלא מצינו בחכמי ישראל, בעוד שבאמת כל אחד מהם רמז על סגולת חבירו, רב יוסף אמר אל תיתני ענוה דאיכא הוא [מחוי כלפי רב נחמן], ורב נחמן אמר אל תיתני יראת חטא דאיכא הוא [רב יוסף], ראה ערוך השלם ערך אנא (ח"א ע' 135 טור ב) כי אנא = הוא, ברבים הם = אינון, ביחיד הוא = אנא [חיריק מתחת האל"ף הראשונה], וכמובא בתרגום משלי "א כ"ו וברכה לראש משביר, וברכתא תהוי לאנא דמזבן, ושם כ"ח ט"ז, במליצה זו השתמשו גם רב חסדא ורב ששת שבמותב תלתא מחוי כל אחד על חבירו והבלתי נקרא בשם, כאמרם שני ת"ח המחודדן זה את זה בהלכה כרב חסדא והוא, או כרב ששת והוא, השלישי שהיה באותו מעמד, ראה ברכות מ"ז סע"ב, וגם כאשר הוכרח רב נחמן לדבר מהתמחותו במשפט הנה בכדי שלא לפגום במדת הענוה נקט לישנא דמשמע לתרי אנפין באמרו כגון "אנא" דן דיני ממונות ביחיד סנהדרין ה' רע"א, ואמר רב נחמן [על משיח] אי מן חייא הוא כגון "אנא" שם צ"ח סע"ב.